

EN DUYARLI BÖCEK

Hamamböceği (*Blatta orientalis*), onu öldürmek üzere kalan bir elin veya terliğin ya da sinekliğin hareketiyle yaptığı esintiyi, saniyenin on binde biri kadar kısa bir zaman içinde fark ederek kaçır. Böyle bir esinti veya hava akımı gövdesinin sonundaki iki minik uca (cerci) gelir. Akımı alan minik uçlar üzerindeki 220 adet tüydür. Bu algılama, 14 iri sinir hücresine (internöron) ulaşır. Sonra motor nöronlara aktarılır ve bacaklara ulaştığı anda hamamböceği ileri doğru fırlar. Tüyler belli bir yönde eğilince alınan akım harekete çevrilir. Başka bir yöne doğru eğilme, kaçma veya hareketi çeviremez. Fakat (kaç) veya (kaçma) emirlerinin

hamamböceği tarafından nasıl ayırtıldığı henüz bilinmemektedir. Deprem sırasında oluşan ses dalgaları, yer kütesinin hareketinden daha önce algılanacağı için, bu kadar duyarlı bir 'Deprem İkaz Cihazı' yapılması hamamböceği yapısının inceden inceye araştırılmasına bağlıdır.

MİNİK MAYMUN

İŞTE DOĞA

Erdoğan SAKMAN

Maymuncuk (*Callimico goeldii*), Brezilya Amazon ormanlarında yaşayan maymunlardan biridir. Maymunun cins adı, yörenin dilinde 'Minicik ve Güzel Maymun' anlamındadır. Ağırlığı 450 gram ve boyu yaklaşık 25 santimetredir. İpek tüylü maymunlardandır. Başının çevresinde aslanlar gibi yelesi de vardır. Yavru, doğumundan itibaren üç hafta annesinin sırtında ve onun ipek tüylerine tutunarak yaşar. Daha sonra onu taşıma görevini baba yapar fakat, acıkıp feriyat etmeye başlayınca emzirmesi için annesine getirir.

LASTİK HAYVAN

Deniz Fili (*Mirounga leonina*), yüzgeçayaklıların en büyüğüdür. Ağırlığı dört tonu bulur. Yağı için avlandığından nesil tükenmek üzeredir. 'Deniz Fil' de-

nilmesinin sebebi, korkunç görünüşü rakiplerini veya düşmanlarını kaçırmak için burnunu kısa bir fil hortumu izlenimi verecek biçimde şişirebilmesidir. Vücudu bir lastik hortum kadar esnektir. Ayağı ile başını bir araya getirip ikiye katlanabilir. Bu durumu omurlarının çok ilginç yapıda olduğunu ve vücudunun özel bir salgılamaya ya da hidrolik düzenle bu esnekliğe kavuştuğunu göstermektedir.

MUNGO ŞEFKATI

Misk Kedilerinden olan Afrika Cüce Mungoları (*Helogale parvula*), hasta olan arkadaşlarına bakar, üşüyenleri ısıtır, temizliklerini yapar, korur ve beslerler. Halbuki mungolar, besinlerini paylaşmak istemeyen hayvanlardan biri olarak tanınırlar. Baktıkları hasta arkadaşları ölse bile, bir süre yanından ayrılmaz ve cesetle birlikte uyurlar. Sayıları 10 ilâ 12 olan mungo topluluklarını bir dişi yönetir.

SU ÇANI MUCİDİ

Su Örümceği (*Argyroneta aquatica*), bütün ömrünü su içinde geçirir fakat, su hayvanı veya canlısı değildir. Başka bir deyişle, sudaki oksijeni balıklar gibi alıp kullanmaz. Su içinde yaşamak, avlanmak hatta, üremek için su dışından vücut kılırları arasında getirdiği hava kabarcıkları kullanır. Su dışına çıkıp aniden suya dalinca irili ufaklı hava kabarcıkları ayaklarına ve vücudunun çeşitli yerlerine asılı kalır. Bundan dolayı su içindeki örümcek, gümüşü çizgilerle çevrili görünür. Bu ani dalış sırasında en çok hava, karnının altında kalır ki bunu su altındaki hava çanı veya su çanı olarak milyonlarca yıldan beri kullanmaktadır.

